

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 13 вересня 2017 року № 18-5

м. Київ

Про результати ефективності використання коштів державного бюджету на заходи із оздоровлення та відпочинку дітей, які потребують особливої уваги та підтримки

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України «Про Рахункову палату» розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на заходи із оздоровлення та відпочинку дітей, які потребують особливої уваги та підтримки. За результатами розгляду Рахункова палата

В С Т А Н О В И Л А:

1. Упродовж 2016 року та I півріччя 2017 року Міністерство соціальної політики України як уповноважений центральний орган виконавчої влади забезпечило реалізацію заходів із оздоровлення та відпочинку 24,7 тис. дітей, які потребують особливої уваги та підтримки, дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана із Чорнобильською катастрофою. Водночас із виділених із державного бюджету на вказані цілі 253,6 млн грн 7 відс. було використано з порушенням чинного законодавства, 0,4 відс. – неефективно.

Передусім це пов'язано з недотриманням вимог чинних нормативно-правових актів, які врегульовують питання оздоровлення та відпочинку дітей, неналежним виконанням організаційних заходів під час надання соціальних послуг дітям, які потребують особливої уваги та підтримки, а також недостатнім контролем з боку Мінсоцполітики за ефективним та законним використанням коштів державного бюджету на визначені цілі.

2. Нормативно-правова база, що регламентує порядок організації заходів з оздоровлення та відпочинку дітей, переважно сформована, останнім часом удосконалюється, набуває змін, але містить окремі прогалини.

Передбачена Законом України від 04.09.2008 № 375 «Про оздоровлення та відпочинок дітей» державна програма оздоровлення та відпочинку дітей,

яка б визначала механізми роботи та нові підходи у цій сфері, **Кабінетом Міністрів України не затверджена**. Типове положення про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку і типові штатні нормативи цих закладів, затверджені ще у 2009 році, на даний час застарілі та потребують перегляду і затвердження в установленому чинним законодавством порядку.

3. У 2016 році та I півріччі 2017 року Кабінетом Міністрів України, Мінсоцполітики, іншими суб'єктами системи оздоровлення та відпочинку дітей вживались певні заходи щодо збільшення чисельності дітей, охоплених соціальними послугами. Разом з тим, як і в попередні оздоровчі періоди, суттєвих позитивних змін у цій сфері досягти не вдалося. Основною формою оздоровлення та відпочинку дітей залишаються відпочинкові послуги у таборах з денним перебуванням (67 відс. загальної кількості оздоровлених дітей), під час яких якісних оздоровчих послуг діти не отримують.

Належної міжвідомчої координації заходів, що здійснюються центральними і місцевими органами виконавчої влади щодо організації оздоровлення і відпочинку дітей, у 2017 році Мінсоцполітики не забезпечувало. Не виконані доручення Кабінету Міністрів України щодо діяльності Центрального міжвідомчого оперативного штабу з координування організації і проведення оздоровлення та відпочинку дітей, проведення Всеукраїнської селекторної наради з питань підготовки і проведення оздоровлення та відпочинку дітей у 2017 році. Технічного супроводу та обслуговування Державного реєстру дитячих закладів оздоровлення та відпочинку Мінсоцполітики не здійснювало, а окремі дані цього реєстру застарілі або не повні. Внаслідок недостатнього контролю та координації Мінсоцполітики заходів з проведення державної атестації дитячих закладів оздоровлення і відпочинку за даними реєстру не атестовано майже чверті дитячих закладів, а вищу категорію отримали лише 10 відсотків.

З метою здійснення координації заходів з оздоровлення та відпочинку дітей Міністерством у березні 2017 року проводилась селекторна нарада з питань оздоровлення пільгових категорій осіб з представниками місцевих органів виконавчої влади, а також Міжрегіональний форум «Від серця України до серця дитини», на якому розглядалися питання підготовки та проведення оздоровчої кампанії 2017 року. Проте зазначені заходи **неповною мірою** відповідають дорученню Кабінету Міністрів України щодо проведення заходів міжвідомчої координації оздоровлення та відпочинку дітей.

4. У 2017 році порівняно з попереднім роком видатки державного бюджету на забезпечення оздоровлення дітей, які потребують особливої уваги та підтримки, в дитячих оздоровчих таборах «Міжнародний дитячий центр «Артек» і «Український дитячий центр «Молода гвардія» та санаторно-курортне лікування дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана із Чорнобильською катастрофою, збільшились з 94,7 до 158,9 млн грн (майже на 40 відсотків). Це дало можливість оздоровити у 2016 році – 15,5 тис., у I півріччі 2017 року – 9,2 тис. таких дітей. Водночас прорахунки Мінсоцполітики, органів соціального захисту, надавачів послуг на всіх

етапах організації оздоровлення дітей, які потребують особливої уваги та підтримки, не сприяли якісному та повному наданню цих послуг.

Належного контролю за використанням розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня та надавачами послуг із оздоровлення дітей, які потребують особливої уваги та підтримки, **Мінсоцполітики не забезпечило**, що призвело до **неефективного та з порушенням чинного законодавства їх використання.**

4.1. Обсяг денних витрат на харчування однієї дитини визначався центрами надання соціальних послуг (МДЦ «Артек» та УДЦ «Молода гвардія»), **затверджувався Мінсоцполітики** за погодженням з Мінфіном на підставі калькуляцій надавачів послуг, які **не враховували поділу дітей на вікові групи.** Допущене таким чином збільшення вартості одного ліжко-дня оздоровлення дитини призвело до **завищення витрат державного бюджету на суму 1040,3 тис. гривень.** Водночас **через невикористання путівок** до зазначених центрів і ліжко-днів наприкінці 2016 року до державного бюджету повернено як невикористані **1347,9 тис. гривень.**

4.2. Мінсоцполітики укладено з МДЦ «Артек» договір про закупівлю послуг за державні кошти з оздоровлення та відпочинку дітей **за відсутності свідоцтва про державну атестацію,** що є недотриманням вимог пункту 12 Порядку проведення державної атестації дитячих закладів оздоровлення та відпочинку і присвоєння їм відповідних категорій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2009 № 426. На підставі цього договору надано послуг з оздоровлення дітей за 3070 путівками, за що Мінсоцполітики сплачено у 2016 році **17740,1 тис. грн** бюджетних коштів.

МДЦ «Артек» у порушення вимог пункту 7.1 Державних санітарних правил розміщення, улаштування та експлуатації оздоровчих закладів у 2016 році та I півріччі 2017 року здійснювалось оздоровлення дітей **за відсутності акта готовності закладу до прийому дітей на відпочинок та оздоровлення.**

Цей же заклад провадив господарську діяльність **з медичної практики за відсутності відповідної ліцензії,** що є недотриманням вимог статті 7 Закону України від 02.03.2015 № 222 «Про ліцензування видів господарської діяльності». Впродовж 2016 року та I півріччя 2017 року на придбання медикаментів і виплату заробітної плати медичному персоналу витрачено з державного бюджету **1670,2 тис. гривень.**

4.3. Через недотримання Мінсоцполітики вимог Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для організації оздоровлення і відпочинку дітей, які потребують особливої уваги та підтримки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2005 № 936, у частині **визначення квоти надання путівок** більшість безоплатних та з частковою оплатою у розмірі 20 відс. вартості путівок виділялась на зимові, весняні та осінні зміни, що **обмежувало можливість найбільш вразливих категорій дітей на оздоровлення у літній період.**

Накази про організацію відповідної тематичної зміни видавалися Мінсоцполітики **в обмежений термін до її початку**, що ускладнювало підбір пільгових категорій дітей, вчасне бронювання проїзних квитків і своєчасне перерахування батьками частини вартості путівок. Внаслідок видання Мінсоцполітики наказу про розподіл путівок до УДЦ «Молода гвардія» на І тематичну зміну у 2017 році у день її початку **не було використано 238 безоплатних путівок** (третина розподілених на цю зміну).

У порушення вимог Положення про порядок направлення дітей для оздоровлення та відпочинку до державного підприємства «Український дитячий центр «Молода гвардія», затвердженого наказом Мінсоцполітики від 11.02.2016 № 104, відділ молоді та спорту Северодонецької міської ради Луганської області у 2016 році та І півріччі 2017 року надав **11 путівок вартістю 64,6 тис. грн** на оздоровлення в УДЦ «Молода Гвардія» талановитих та обдарованих дітей **за відсутності документів, які б підтверджували їх належність до вказаної категорії пільговиків.**

Нікольською та Мангушською райдержадміністраціями Донецької області не забезпечено перевезення дітей з віддалених районів до центрів організації відправки, що призвело до масових відмов батьків від путівок і фактично позбавило **109 дітей** пільгових категорій їх права на оздоровлення в цих дитячих центрах.

4.4. Організаційні прорахунки у 2016 році органів соціального захисту населення та неналежне управління Мінсоцполітики коштами державного бюджету за напрямом бюджетної програми «Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» **не сприяли якісному та повному наданню послуг із санаторно-курортного лікування дітей-інвалідів**, інвалідність яких пов'язана із Чорнобильською катастрофою (далі – діти-інваліди).

У 2016 році такі послуги надано лише **85,4 відс. дітей** зазначеної категорії, які потребували лікування, а **52 дитини-інваліда** (8,8 відс. поданих заяв) **зовсім були позбавлені права на санаторно-курортне лікування.** Станом на 01.08.2017 через недостатні організаційні заходи органів соціального захисту населення санаторно-курортним лікуванням було охоплено всього **198 дітей-інвалідів** (30,5 відс. потреби на рік).

Перерозподіл у 2016 році **14006,8 тис. грн** бюджетних коштів, передбачених на санаторно-курортне лікування постраждалих громадян, **на інші цілі** внаслідок неналежної організації закупівлі цих послуг є **неефективним управлінням** коштами державного бюджету **за цим напрямом.** У зв'язку з відсутністю у Мінсоцполітики належного контролю за розпорядниками коштів нижчого рівня **3008 тис. грн** наприкінці 2016 року **повернено** як невикористані до державного бюджету.

4.5. Кабінет Міністрів України у 2016 році встановив грошову компенсацію за самостійне санаторно-курортне лікування дітей-інвалідів у розмірі **400 грн**, що становило лише **4,5 відс.** від середньої вартості санаторно-курортної путівки для дітей-інвалідів і **фактично позбавило їх права на**

самостійне санаторно-курортне лікування. Відтермінування згідно з п. 4 постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2016 № 854 виплати грошової компенсації у розмірі середньої вартості санаторно-курортної путівки у разі відмови батьків дітей-інвалідів від санаторно-курортного лікування до початку 2018 року обмежило їх право на отримання такої компенсації у 2017 році.

5. Кабінетом Міністрів України та Мінсоцполітики не забезпечено повного врахування рекомендацій Рахункової палати, спрямованих на удосконалення заходів у сфері оздоровлення та відпочинку дітей. Не була затверджена всупереч Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» Державна цільова соціальна програма оздоровлення і відпочинку дітей на період до 2017 року та порядок визначення дитячих закладів оздоровлення та відпочинку на конкурсній основі.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Поінформувати Верховну Раду України та Уповноваженого Президента України з прав дитини про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на заходи із оздоровлення та відпочинку дітей, які потребують особливої уваги та підтримки.

2. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати:

– проаналізувати проблеми у сфері оздоровлення та відпочинку дітей, насамперед пов'язані із забезпеченням надання найбільш вразливим категоріям дітей якісних та повноцінних послуг з їх оздоровлення за рахунок коштів державного бюджету; отриманням грошової компенсації у розмірі середньої вартості санаторно-курортної путівки у разі відмови батьків дітей-інвалідів від санаторно-курортного лікування;

– вжити заходів щодо затвердження державної програми оздоровлення і відпочинку дітей, як того вимагає Закон України від 04.09.2008 № 375 «Про оздоровлення та відпочинок дітей»;

– прискорити приведення своїх нормативно-правових актів у відповідність із Законом України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» з урахуванням внесених у 2017 році змін.

3. Рішення Рахункової палати і Звіт про результати аудиту надіслати Мінсоцполітики та рекомендувати:

– прискорити приведення своїх нормативно-правових актів у відповідність із Законом України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» з урахуванням внесених у 2017 році змін;

– вжити заходів, спрямованих на забезпечення міжвідомчої координації заходів, що здійснюються центральними і місцевими органами виконавчої влади щодо організації оздоровлення і відпочинку дітей, організації контролю за наданням оздоровчих послуг;

– забезпечити обґрунтування потреби за бюджетними програмами за КПКВК 2501200 і 2501450 на всіх рівнях управління;

- забезпечити належний контроль за законним і ефективним використанням бюджетних коштів на оздоровлення та відпочинок дітей, які потребують особливої уваги та підтримки, в МДЦ «Артек» і УДЦ «Молода гвардія», якісним наданням послуг їх надавачами;
- посилити організаційно-методичне забезпечення та контроль за забезпеченням розпорядниками коштів нижчого рівня законного та ефективного їх використання на санаторно-курортне лікування постраждалих громадян;
- посилити контроль і забезпечити неухильне дотримання структурними підрозділами обласних та Київської державних адміністрацій, до компетенції яких належать питання організації оздоровлення та відпочинку дітей, положень про порядок направлення дітей для оздоровлення та відпочинку до державних підприємств «Український дитячий центр «Молода гвардія» та «Міжнародний дитячий центр «Артек» за рахунок бюджетних коштів;
- розглянути питання передання функцій з оздоровлення та відпочинку дітей до структурних підрозділів з питань соціального захисту населення;
- забезпечити дотримання вимог Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для організації оздоровлення і відпочинку дітей, які потребують особливої уваги та підтримки, в дитячих центрах «Артек» і «Молода гвардія», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України, від 28.02.2011 № 227, у частині визначення квоти надання путівок дітям безоплатно або з частковою оплатою, затвердження розподілу путівок до дитячих центрів «Артек» і «Молода гвардія» у розрізі адміністративно-територіальних одиниць на рік;
- забезпечити видання наказів про організацію тематичних змін у період, достатній для здійснення підбору дітей відповідних пільгових категорій та вчасного проїзду організованих груп дітей до центрів;
- вжити заходів щодо належного ведення Державного реєстру дитячих закладів оздоровлення та відпочинку до початку функціонування Державного реєстру майнових об'єктів оздоровлення та відпочинку дітей; посилення контролю за виконанням регіональних планів атестації дитячих закладів;
- розглянути питання удосконалення Порядку проведення державної атестації дитячих закладів оздоровлення та відпочинку і присвоєння їм відповідних категорій;
- опрацювати питання щодо можливості надання послуг із санаторно-курортного лікування одночасно двох дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана із Чорнобильською катастрофою та які перебувають на обліку для отримання путівки, у супроводі одного з батьків;
- забезпечити дієвий внутрішній контроль за виконанням бюджетних програм за КПКВК 2501450 і 2501200 за зазначеним напрямом;
- вжити заходів щодо усунення виявлених порушень і недоліків та запобігання їм надалі.

4. Оприлюднити рішення та Звіт на офіційному веб-сайті Рахункової палати з урахуванням вимог Закону України «Про Рахункову палату» та Закону України «Про доступ до публічної інформації».

5. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Невідомого В.І.

Т. в. п. Голови Рахункової палати

О.С. Яременко